

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Pyöreän pöydän keskustelu: Hyvinvointi ja osallisuus digitaalisessa yhteiskunnassa -tilaisuuden sisältö, palaute, yhteenveto

Digi arkeen sihteeristö

12.11.2020

Digi arkeen – neuvottelukunnan kokous 5/2020, asiak kohta 4

4.1.

Tiivis kertaus 29.10. tilaisuuden kulusta, sisällöstä ja palautteen purku

29.10. tilaisuuden kulusta, sisällöstä ja palautteen purku

- Kauden ensimmäinen pyöreän pöydän keskustelu
- Aiheena: Hyvinvointi ja osallisuus digitaalisessa yhteiskunnassa
- Verkkotilaisuus kokonaisuudessaan, 3 h yhteensä
- 77 osallistujaa
- Neuvottelukuntalaisista ja sihteeristöstä muodostettu pienryhmä suunnitteli ja apufasilitoi tilaisuutta
- Avuksi hankittiin myös ulkopuolinen fasilitaattori (Mikko Lehtonen ICG-Innotiimiltä) jonka kautta myös sähköinen alusta (Zoom) ja muut työkalut (Jamboard ja Mentimeter)

Tilaisuuden ohjelma

- 9.00 Tervetuloa pyöreään pöytään, Marianne Heikkilä
- Avaussanat, kuntaministeri Sirpa Paatero (video)
- Digi arkeen nvk taustast ja päivän tavoitteista, Marianne Heikkilä
- 9.15 Ohjelmasta, käytönnön ohjeistus ja osallistujien odotukset Mentimeterin kautta, Mikko Lehtonen
- 9.30 Keskustelun teemojen alustukset:
  - Mitä on digihyvinvointi - Anna Rotkirch, tutkimusprofessori, Väestöliitto ja johtava asiantuntija, valtioneuvoston kanslia [10min]
  - Mitä on digiosallisuus - Olli Kuusisto, erikoistutkija, VTT [10 min]
- 9.50 Pyöreään pöydän keskustelut pienryhmissä
- 10.40 Tauko
- 11.00 Pyöreään pöydän keskustelut pienryhmissä jatkuu
- 11.30 Yhteinen oivallusten ja avointen kysymysten kokoaminen
- 11.50 Tilaisuuden arviointi ja seuraavat askeleet, loppusanat, Sari Vapaavuori
- 4 12.00 Tilaisuus päättyy

Osallistujista

- Neuvottelukunnan jäseniä (ml.sihteeristö): 28
- Kansalaisjärjestöt, erityisryhmät: noin 17

(mm. Ikäinstituutti, ATK Seniorit Mukanetti ry, Kuuloliitto, TIEKE, Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, Marttaliitto)

- Muut: noin 11 (mm. VANE, TYKS Terveyskylä, Celia, Kotus, Lahden kaupunginkirjasto, Demos, tietokirjailija, STM)
- Tutkijat: noin 10 (mm. yliopistoja, TTL, VTT)
- Kunnat: noin 5 (mm. Helsinki, Kouvola, Kuntaliitto)
- Yritysmaailma: muutama (mm. Apotti, Fiksari Finland Oy, Finanssiala ry)
- Ulkopuoliset fasilitaattorit: 3

Palaute

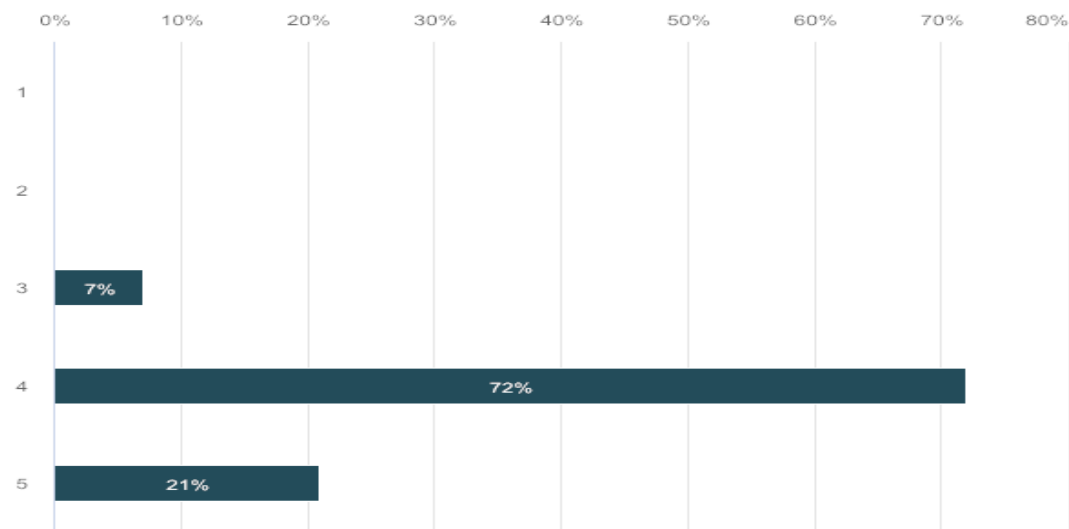

28 henkilöä antoi palautetta (77:stä osallistuneesta)

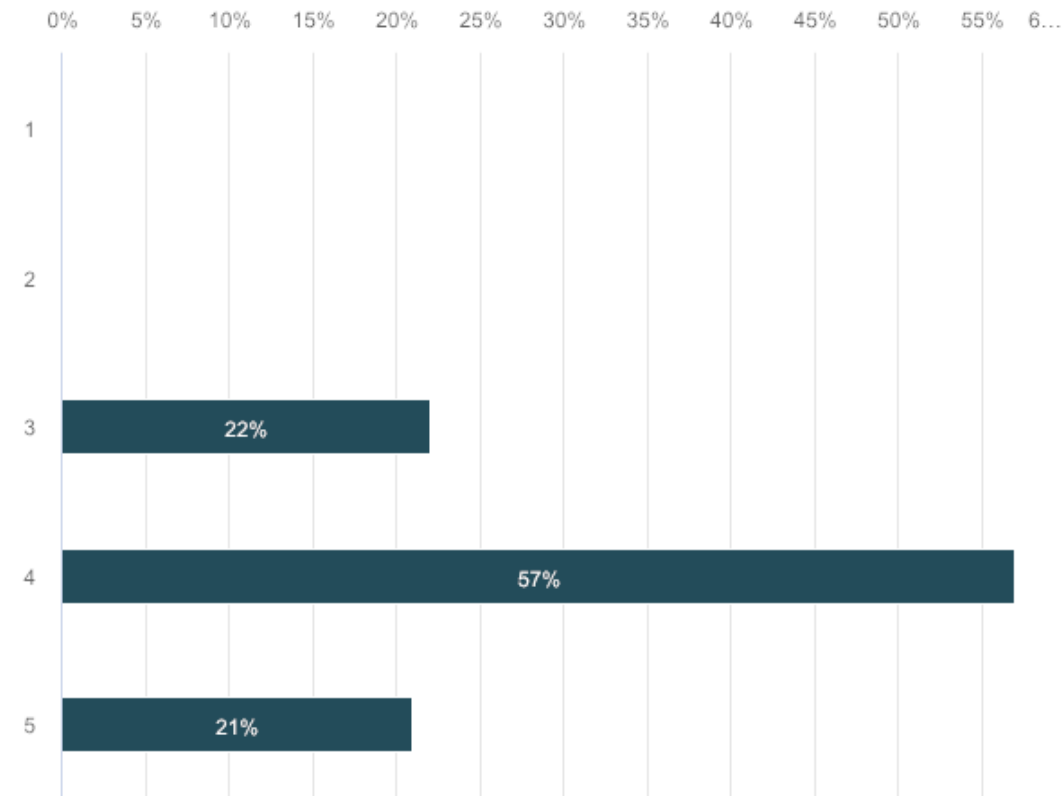
Minkä arvosanan annat tilaisuudesta kokonaisuutena?

Asteikko 1-5: 1 on huonoin ja 5 on paras arvosana.

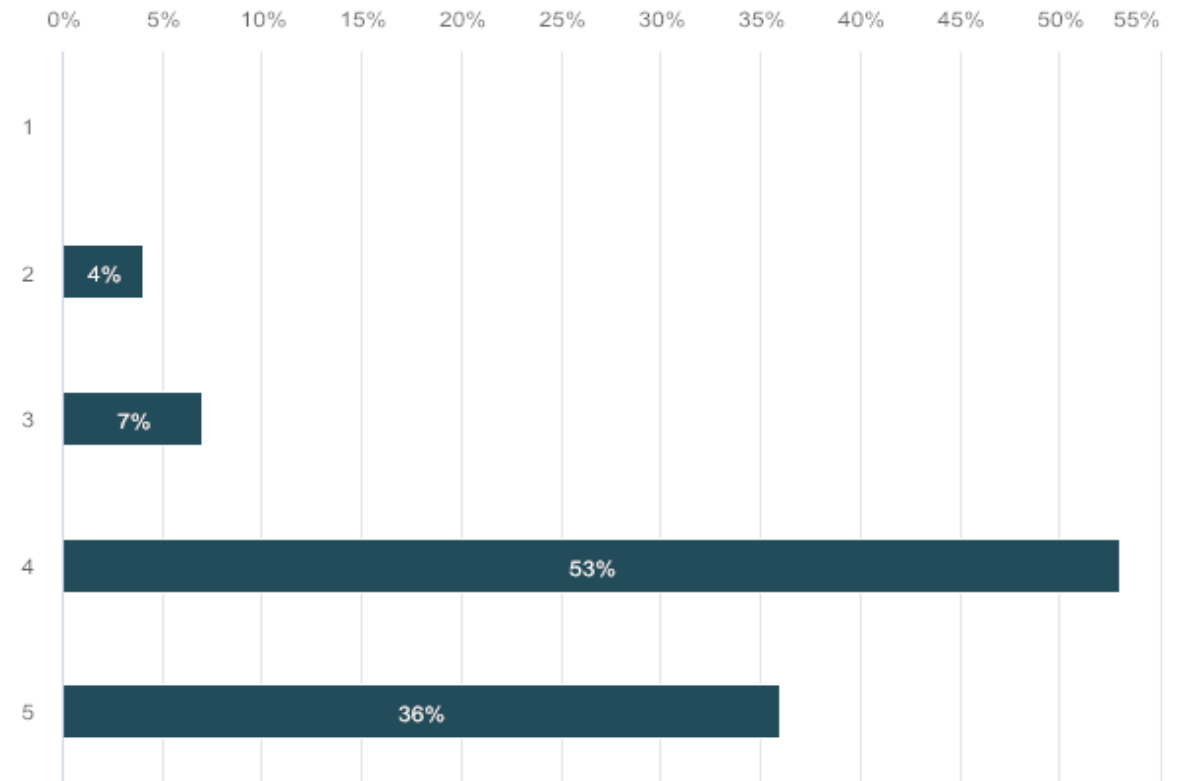
	n	Prosentti
1	0	0%
2	0	0%
3	2	7,14%
4	20	71,43%
5	6	21,43%

- **Minkä arvosanan annat tilaisuuden sisällöstä?**

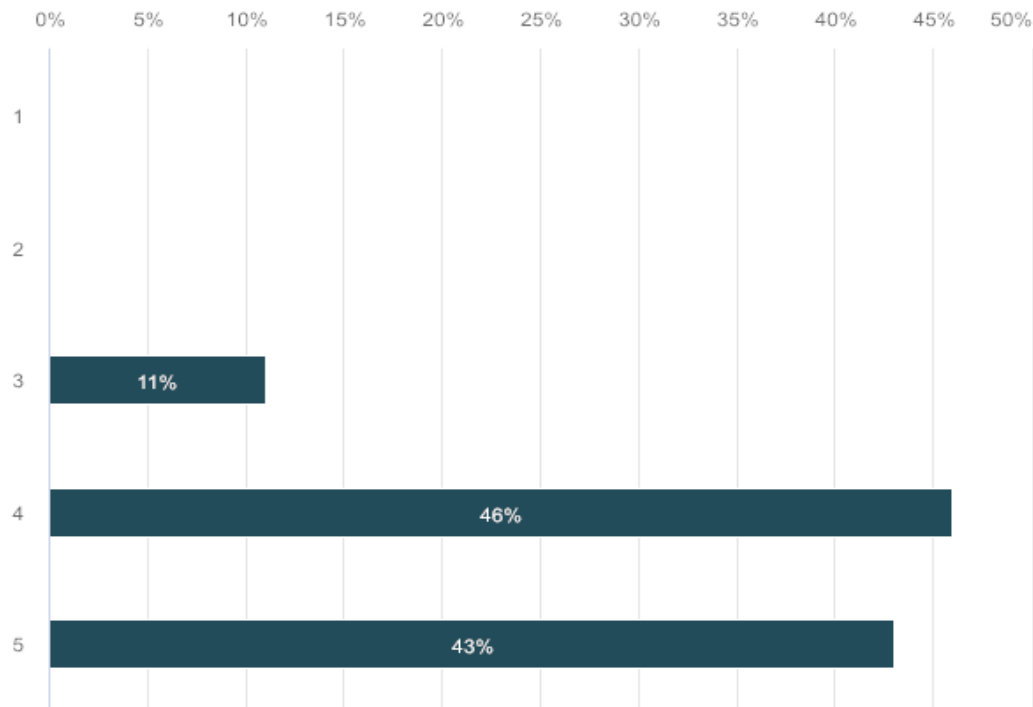

- **Minkä arvosanan annat tilaisuuden järjestelyistä?**

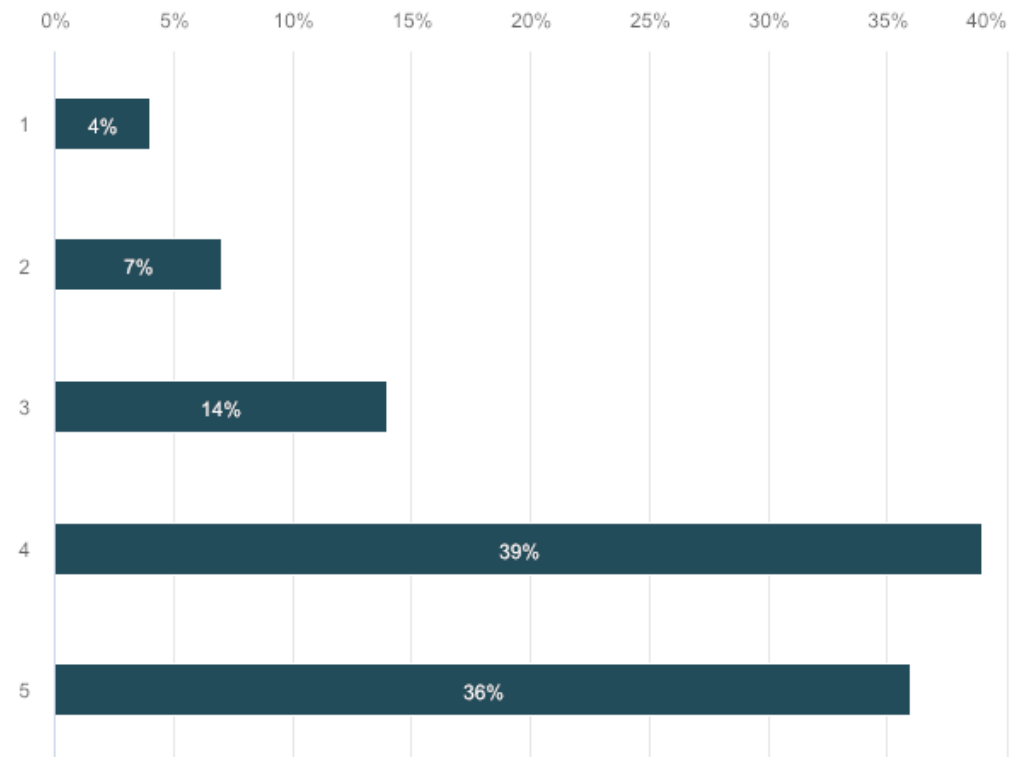

- Minkä arvosanan annat fasilitoituille keskusteluille pienryhmissä menetelmänä?

- Minkä arvosanan annat fasilitoituille keskusteluille pienryhmissä sisällön puolesta?

Itsellesi tärkein UUSI oppi / asia / näkökulma keskusteluissa?

- Muutama nosto

- Miten vaikeaa osallisuuden mittaaminen on.
- Asenneilmastoon pitäisi vaikuttaa enemmän ja tuoda esille moninaisuus.
- Muutosvauhdin ymmärtäminen sekä palvelukieleen satsaaminen eri asiakasryhmissä
- Digitaalisen hyvinvoinnin ulottuvuudet julkisella, kolmannella ja yksityisellä sektorilla.
- Viestinnän ja medialukutaidon roolin tärkeys.

Itsellesi tärkein UUSI oppi / asia / näkökulma keskusteluissa?

/KAIKKI VASTAUKSET/

Kunta-alan näkökulma aiheeseen

Huomasin, että osallisuus tarkoittaa julkisten palveluiden saavutettavuutta.

tarvitsemme vielä koordinoivamman kattotahon ja saman työkalun kaikille digitukea antaville esim. peli.

Digitaalisen hyvinvoinnin portaat - eli hahmotellaan miten digi voi edistää kansalaisen hyvinvointia hänen tarpeidensa perusteella

laaja-alaisuus erilaisten toimijoiden suhteen

Muutosvauhdin ymmärtäminen sekä palvelukieleen satsaaminen eri asiakasryhmissä

Digihyvinvoinnin määrittely

Digihyvinvoinnin käsite ja se, että polarisaatio vaatii erilaisia mittareita digihyvinvoinnin tutkimiseen

Keskusteluista puuttui meta-taso: Miksi digitalisoitaan, mitä pitäisi digitalisoida, mitä digitalisaation lisäämisellä yhteiskunnassa haetaan?

Digitaalisen hyvinvoinnin ulottuvuudet julkisella, kolmannella ja yksityisellä sektorilla.

Nähdä mukana olevat organisaatiot

Palveluja ei pitäisi suunnitella yksittäisinä vaan esimerkiksi elämänvaiheiden näkökulmasta, mitä tilanteessa tarvitaan ja miten ne on helpoin käyttää

Puhutana asioista digiasioiden sijasta. Ei suljeta pois tai eriarvoisteta toisiamme heti kättelyssä käyttämällä liikaa digiä.

Hieman masensi havainto että edelleenkin osallisuusihmiset keskustelevat enimmäkseen keskenään. Tekniikan ja talouden edustajat puuttuvat.

Viestinnän ja medialukutaidon roolin tärkeys.

Digipalveluiden käyttäjän näkökulma on yhdistettävä palvelun teknisiin näkökulmiin, käyttäjän näkökulmaa ei voi enää ohittaa.

Ymmärrys siitä, miten vaikeaa - OIKEASTI - osallisuuden mittaaminen on.

Asenneilmastoon pitäisi vaikuttaa enemmän ja tuoda esille moninaisuus.

Erilaisten toimijoiden tarpeet ja voimien yhdistämisen tärkeys.

Digiosallisuuden tarkastelu perheiden näkökulmasta

Kaikista tärkein asia / havainto / näkökulma, joka tuli esille keskusteluissa eikä missään nimessä voi jäädä pois yhteenvedosta? - Muutama nosto

- Digitaalisen hyvinvoinnin eri tasot - portaat - digi voi auttaa perustarpeissa mutta myös syvemmissä ihmisen tarpeissa kuten kulttuurissa, sosiaalisissa suhteissa, rakkaudessa - Maslowin tarvehierarkia tulee mieleen. DA nvk voisi kuvata portaat...
- Eriarvoisuuden vähentäminen, digi ei ole koko totuus vaan palvelukokonaisuuksia pitää suunnitella monikanavaisesti eri käyttäjäryhmät huomioiden.
- Subjekttiivinen hyvin-/pahoinvoinnin kokemus ja objektiiviset hyvin-/pahoinvoinnin mittarit

Kaikista tärkein asia / havainto / näkökulma, joka tuli esille keskusteluissa eikä missään nimessä voi jäädä pois yhteenvedosta? /KAIKKI VASTAUKSET/

On alkamassa toinen digitalisaation vaihe, tekniikka, saavutettavuus ja käytettävyys alkavat olla kasassa, eli nyt pitää alkaa miettiä digitaalisia sisältöjä, tavoitteita ja toimijuutta.

eriarvoisuus

Palveluiden tulee mukautua käyttäjien ajattelutapaan/logiikkaan, ei päinvastoin.

Kokemustiedon hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä

Digitaalisen hyvinvoinnin eri tasot - portaat - digi voi auttaa perustarpeissa mutta myös syvemmissä ihmisen tarpeissa kuten kulttuurissa, sosiaalisissa suhteissa, rakkaudessa - Maslowin tarvehierarkia tulee mieleen. DA nvk voisi kuvata portaat...

osallisuus mahdollistettava kaikille erityisryhmille

Konkreettinen panostaminen kansalaisen/asiakkaan äänen esille tuomiseksi digipalveluiden kehittämisessä ja käyttöönotoissa.

Ihmisten kokemustiedon hyödyntämiseen on panostettava, ihmisiä on kuultava paremmin ja kuulemiseen on edelleen kehitettävä välineitä. Ihmisille on jäätävä tunne, että heitä kuullaan.

Digihyvinvoinnin käsite ja se, että polarisaatio vaatii erilaisia mittareita digihyvinvoinnin tutkimiseen. Tämän vuoksi tarvittaisiin sen kuulemista, kuinka kansalaiset itse kokevat digihyvinvointinsa ja kuinka sitä voitaisiin edistää.

Yhdenvertaisuuden toteutuminen

Tärkein havainto oli, että digitalisaatio ei saa olla automaatio, vaan kaikkien toimintojen digitalisoinnin kohdalla tulee miettiä tarkasti miksi ja miten se toteutetaan, jos toteutetaan ensinkään.

Digihyvinvoinnin tiekarttaan tulisi osallistaa kaikki kansalaisyhteiskunnasta viranomaisiin. Tulisi olla yksi ”emopesä” josta kaikkea eri ministeriöiden digipalveluja kehitetään.

Kohderyhmien aito osallistaminen. Se, että pelkkä käyttötaito ei riitä, vaan tarvitaan myös ymmärrystä sisällöstä ja käytetystä ajasta.

Eriarvoisuuden vähentäminen, digi ei ole koko totuus vaan palvelukokonaisuuksia pitää suunnitella monikanavaisesti eri käyttäjäryhmät huomioiden.

Subjekttiivinen hyvin-/pahoinvoinnin kokemus ja objektiiviset hyvin-/pahoinvoinnin mittarit

Jatkossa (digi)osallisuuskeskusteluihin tulisi kutsua mukaan tietohallintojohtajia, koodareita, käytettävyysasiantuntijoita, talouspäälliköitä.

Viestinnän ja medialukutaidon roolin tärkeys.

Digipalveluiden sisältöjen ymmärrettävä kieli, saavutettavuus ja selkokieltä tarvitsevat henkilöt palveluiden käyttäjinä.

Tieto siitä miten seurataan ja arvioidaan kaikkea. Miten em. viestitään, ja miten tavoitetaan myös ne, jotka eivät ole sähköisissä kanavissa.

Kohderyhmien erilaisuus

Yhteiskehittäminen loppukäyttäjien kanssa; uusien innovaatioiden ja uudenlaisten palvelumallien riittävän laaja käyttäjäkokeilu ja hyväksyttävyyden varmistaminen ennen tuotantoon menoa.

Missä kanavissa / mille ryhmille ja miten aiot jakaa keskustelujen loppuyhteenvetoa (sen valmistuttua)?

- **Omassa somessani ja s-postilla verkostoilleni** (Twitter, IG, Facebook)
- **Omalla työpaikallani** (järjestöt, tutkijat, virastot, kollegat, järjestöjen jäsenet ja hallitus)
  - Helsingin kaupungin digituki-verkosto
  - Uudenmaan digituki-verkosto
  - Digiosallisuus hankeverkon ryhmä
  - Digituki Kymenlaakso maakunnallisissa ja kuntakohtaisissa kanavissa
  - Klaara-verkosto
  - selkokielen asiantuntijoiden somekanavissa
  - SY Osaamisen valiokunnan jäsenet

Missä kanavissa / mille ryhmille ja miten aiot jakaa keskustelujen loppuyhteenvetoa (sen valmistuttua)?

/KAIKKI VASTAUKSET/

Digiosallisuus Suomessa hankeryhmälle + sen sidosryhmähaastateltaville, jolleivät ole vielä tietoisia.

Helsingin kaupungin digituen verkostoissa, Uudenmaan digituen verkostoissa,

Digituki Kymenlaakso maakunnallisissa ja kuntakohtaisissa kanavissa

Sairaanhoidopiirit, perusterveydenhuolto ja maakunnan kehittämisverkostot.

Sosiaalisen median kanavissa, sähköpostilla, tutkijoille

Ehkäpä työpaikalla ja omassa Twitterissä. Hyödynnän sitä ehkä myös tutkimusaihiossani

Organisaatiomme sisällä keskustelun pohjana.

Somessa, kohtaamisissa, omassa työyhteisössä ja verkostoissa.

Työyhteisö, ammatilliset verkostot sosiaalisessa mediassa.

Oma työyhteisö ja jäsenkenttä, some (FB, IG, Twitter)

Omille hankeverkostoille.

Jaan sen mielellään Klaara-verkostossa sekä selkokielen asiantuntijoiden somekanavissa.

Mahdollisimman laajasti omassa verkostoissa, ja käytän niissä myös yhteisen keskustelun käynnistyksessä/taustoittamisessa. Ikäihmisten kohtaamisissa samoin.

Yhdistyksen hallitus

Vertaisohjaajat

Jäsenistö ja mahdollisesti muut kanavat joissa näen tärkeäksi vietiä asiaan eteenpäin.

Viraston sisällä, somessa, relevanteille kollegoille toisissa organisaatioissa.

Jaoin jo tilaisuuden aikana jaettu linkkejä muille SY Osaamisen valiokunnan jäsenille - varmaan jaan myös loppuyhteenveton heille. Sekä omalle hallitukselle täällä alueellisesti.

Mitä tekisit toisin järjestettäessä seuraavaa pyöreän pöydän keskustelua?

- **Ryhmäkeskusteluille enemmän aikaa +++++**
- Keskustelua oli liikaa, vain yksi ryhmäkeskustelu
- Enemmän aikaa kysymysten pohtimiseen
- **Aikaa kokonaisuudessaan enemmän ++**
- **Pienemmät keskusteluryhmät ++**
- Jos ennakkolliset ryhmäjaot, selvitettävä [tarkemmin] kuka mihinkin/mitä osaamista kelläkin
- Ryhmäkeskustelujen kysymykset selkämmin jo ennakotehtäviksi
- **Yhteenvedolle enemmän aikaa ++**
- **Parempi valmistautuminen (osallistujien ja tekniikan osalta) ++**
- Vieläkin selkeämmät ohjeet
- Vähemmän järjestelmiä
- Kutsut aiemmin
- Taukojen aikana jotain ”yhteistä”
- Kamerat kaikilla päällä

Vapaa sana ja muita kommentteja:

- Alkupuheenvuorot olivat aivan liian pitkiä ja veivät aikaa keskustelulta, saman asian olisi voinut sanoa puolet lyhyessä ajassa eikä osallistujia kiinnosta jonkun hankkeen tarkka aikataulu.
- Alustukset olivat kiinnostavia.
- Tilaisuudessa vallitsi innostunut ja asialle omistautunut ilmapiiri.
- Erittäin innostava konsepti, ja eri sektoreiden välinen yhteistyö oikeasti näkyy. Yhdessä! Sitä viestiä voisi nostaa viestinnässä enemmän.
- Tarvittava konkretia puuttuu edelleen.
- Kiitokset erinomaisesti toteutetusta webinaarista

**Teette arvokasta työtä
ja on kunnia olla tässä mukana!**

Osallistujan palaute,
29.10.2020 Digi arkeen –nvk:n pyöreä pöytä

4.2 Yhteenvedon käsittely

Huomioitava, että yhteenveto on nimensä mukaisesti yhteenveto käydyistä keskusteluista, ei vielä neuvottelukunnan näkemys/ulostulo asiasta

Digitaalinen hyvinvointi

(nostoja yhteenvedosta 1/3)

1. Polarisaatio – digitalisaation vaikutukset eivät jakaannu tasaisesti
2. Digitaalinen hyvinvointi ja pahoinvointi ovat eri asioita
3. Digitaalinen hyvinvointi vs. digitalisaation vaikutus hyvinvointiin
4. Digitaalinen osallisuus ja hyvinvointi kietoutuvat tiiviisti toisiinsa
5. Digitaalisen hyvinvoinnin arviointi ja seuranta on monitasoinen tehtävä

Digitaalinen osallisuus

(nostoja yhteenvedosta 2/3)

1. Läsnäolo ja kohtaaminen – digitaalisten kohtaamisten laatu
2. Saavutettavuus ja selkeä kieli
3. Osallisuus eri tasoilla – polarisaation vähentäminen
4. Palveluiden kehittäminen – käyttäjien ja tuottajien osaaminen ja motivaatio
5. Digitaalisen osallisuuden arviointi

Digitaalisten palveluiden kehittäminen

(nostoja yhteenvedosta 3/3)

1. Erilaisia käyttäjäryhmiä ja yhteiskehittely
2. Näkökulma, kokonaisuus, tavoitteet ja motivaatio
3. Resurssit, kehittämisosaamisen, kumppanuus ja rahoitusmallit
4. Tiedon kerääminen ja hyödyntäminen kehittämisessä

Avataan keskustelu

- Mikä on keskeisin asia, jonka neuvottelukunnan pitäisi nostaa esiin?
- Nouseeko jotain esille, jota pitäisi käsitellä tarkemmin jatkossa?
(selvitys, tutkimus, jatkokeskustelu/-tilaisuus...)

Jatkosta

- Jatkoaskeleet:
  - Viestinnän suunnittelu
  - Kokouskommenttien kera muokattu **yhteenveto** yhden viikon sähköinen kommentointiaika (19.11. asti) (jos puuttuu jotain oleellista/mahdolliset lisäykset) -> julkistetaan yhteenveto ja lähetetään kaikille osallistuneille
  - *Jos päätetään näin:* erikseen tehdään neuvottelukunnan oma raportti/paperi -> VM:n sisäinen käsittely -> VM tiedote
- Neuvottelukunnan kokoukseen 10.12. ”Tiedoksi”: lopullinen raportti/yhteenveto (ei enää raportin käsittelyä kokouksessa)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!